

HYVINVOINTISUUNNITELMA 2025-2029

Hollolan kunta

TIIVISTELMÄ

Tarkoitus ja tausta: Hyvinvointisuunnitelma laaditaan laajan hyvinvointikertomuksen pohjalta ja siinä kuvataan, mitä aiotaan tehdä asukkaiden hyvinvoinnin parantamiseksi. Siinä määritellään, mitä kunta haluaa saavuttaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä toimenpiteet, miten tavoitteet saavutetaan. Hyvinvointisuunnitelma tukee kunnan strategista ja taloudellista suunnittelua. Suunnitelmaa on mahdollista päivittää vuosittain kunnan hyvinvointiraportin yhteydessä.

Hyvinvointikäsitys: Hyvinvointi tarkoittaa mahdollisuuksia osallistua, vaikuttaa ja elää terveellisessä, turvallisessa ympäristössä. Keskeisiä arvoja ovat yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja ihmisoikeudet.

Nykytilanne:

- Syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrä on alhainen.
- Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on heikentynyt.
- Sairastavuus on alhaisempi kuin muualla Suomessa.
- Kuntalaisten osallisuuden kokemus on hyvällä tasolla.
- Turvallisuuden tunne, asuinympäristö ja asumisolosuhteet vaikuttavat eniten kuntalaisten asumiseen ja turvallisuuteen liittyviin hyvinvointitekijöihin.

Kuntastrategia: Kuntastrategian Missio ”Onnistujia luonnostaan” kiteytyy kahteen visioon: Hyvinvoiva Hollola ja Houkutteleva Hollola. Toimintaa ohjaavat periaatteet (arvot) ovat: Hirveen tulevaisuustaitoinen, Hirveen ketterä, Hirveen rohkee ja Hirveen arvostava.

Päijät-Hämeen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet ovat: 1. Osallisuus ja yhteisöllisyys, 2. Mielen hyvinvointi, 3. Arjen turvallisuus ja 4. Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat.

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet:

1. Osallisuus ja yhteisöllisyys:

- Vahvistamme lasten ja nuorten osallisuutta.
- Kehitämme perhekeskustoimintaa.
- Osallistava budjetointi osaksi vakituista toimintaa.

2. Mielen hyvinvointi:

- Kunnan seniorityö -> etsivä seniorityö.
- Mahdollistamme turvallisia ja yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja kuntalaisille, esimerkiksi Hollola-talon toteuttaminen.

3. Arjen turvallisuus:

- Avoin, saavutettava ja ajantasainen viestintä sekä palautteisiin reagoiminen.
- Järjestämme turvallisuusiltoja, kyläiltoja ja työpajoja, joissa asukkaat voivat oppia arjen turvallisuudesta ja jakaa kokemuksia. Luomme viestintäkanavia häiriötilanteiden varalle.
- Edistämme liikenneturvallisuutta huolehtimalla turvallisen elinympäristön luomisesta, suunnittelemalla ja rakentamalla turvallisia liikenneväyliä.

4. Päähteettömyys ja terveelliset elämäntavat:

- Vakiinnutamme terveellisten elintapojen tuen kaikille ikäryhmille -> liikuntaneuvonta, koulu PT ja senioriohjaajan työ.
- Kehitämme ja ylläpidämme liikuntaolosuhteita.
- Kehitämme järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä.

Seuranta ja arviointi: Suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet tarkastetaan ja arvioidaan sekä tarvittaessa päivitetään vuosittain hyvinvoinnin edistämistoiminnan tuloksien raportoinnin yhteydessä (hyvinvointiraportti). Hyvinvointiraportin käsittelee ja hyväksyy valtuusto.

Kuva 1. Messilä golf.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
2. Hyvinvointikäsitys	5
3. Kuvaus nykytilanteesta ja nostot laajasta hyvinvointikertomuksesta 2021–2025	6
4. Kuntastrategian painopisteet	8
5. Päijät-Hämeen hyte-kärjet hyvinvointisuunnitelman tukena	10
6. Hyvinvointisuunnitelmaa ohjaavat asiakirjat ja lainsäädäntö	11
7. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, vaikutukset, toimenpiteet ja seurantaindikaattorit	12
7.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys	13
7.2 Mielen hyvinvointi	14
7.3 Arjen turvallisuus	16
7.4 Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat	18
8. HYTE-kerroin ja TEAviisari	20
9. Hyvinvointisuunnitelman seuranta, raportointi ja päivitys	22
10. Asiakirjan hyväksyminen ja käsittelyaikataulu	23

1. JOHDANTO

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä. Kunnassa on monia erilaisia hyvinvointipalveluita, joita ovat muun muassa perusopetus ja varhaiskasvatus, kulttuuri-, kirjasto-, nuoriso- ja liikuntapalvelut, vesi- ja jätehuolto, katujen rakentaminen ja ylläpito, rakennusvalvonta sekä liikenne ja joukkoliikenne.

Lainsäädäntö ohjaa vahvasti kunnassa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Kunnassa seurataan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin.

Mikä on hyvinvointisuunnitelma?

Hyvinvointisuunnitelma laaditaan laajan hyvinvointikertomuksen pohjalta ja siinä kuvataan, mitä aiotaan tehdä asukkaiden hyvinvoinnin parantamiseksi. Siinä määritellään, mitä kunta haluaa saavuttaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä toimenpiteet, miten tavoitteet saavutetaan. Hyvinvointisuunnitelman avulla on tarkoitus ohjata kunnan toimintaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, tukea kunnan toiminta- ja taloussuunnittelua sekä kerätä ja analysoida tietoa kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä.

Suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet tarkastetaan ja arvioidaan sekä tarvittaessa päivitetään vuosittain hyvinvoinnin edistämistoiminnan tuloksien raportoinnin yhteydessä (hyvinvointiraportti).

Hollolan kunnan osallisuusohjelma ja muut suunnitelmat

Hollolan kunnan osallisuusohjelman tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan jatkossa vuosittain kunnan hyvinvointiraportin yhteydessä. Tämä tukee jatkuvaa osallisuustyön seurantaa ja kehittämistä.

Hyvinvointisuunnitelma kattaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin, ikääntyneen väestön tukemisen, ravitsemusterveyden edistämisen sekä ehkäisevän työn toteutumisen. Näistä ei laadita erillisiä suunnitelmia, vaan ne sisältyvät tähän kokonaisuuteen.

2. HYVINVOINTIKÄSITYS

Hyvinvoinnilla tarkoitetaan mahdollisuuksia olla, omistaa, osallistua, vaikuttaa, olla yhteydessä sekä toimia terveellisessä ja turvallisessa ympäristössä. Mahdollisuudet syntyvät yksilöiden ja yhteisöjen tarpeiden täyttymisen kannalta riittävästä resursseista ja toimintakyvystä.

Yksilön hyvinvointi muodostuu ympäristön, terveyden, turvallisuuden, aineellisen elintason, sosiaalisten suhteiden, koulutuksen, henkilökohtaisen toiminnan ja työn sekä vaikutusmahdollisuuksien kokonaisuudesta.

Kokemus hyvinvoinnista muuttuu ja siihen vaikuttavat asiat saavat erilaisia painoarvoja elämän eri vaiheissa. Hyvinvointia ja terveyttä kaventavat riskitekijät ja vahvistavat suojauskijät vaikuttavat yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan tekemiin hyvinvointivalintoihin.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja ihmisoikeudet ovat hyvinvoinnin edistämisen keskeisiä arvoja.

Kuva 2. Joulunavaus 2025.

3. KUVAUS NYKYTILANTEESTA JA NOSTOT LAAJASTA HYVINVOINTI- KERTOMUKSESTA 2021-2025

Avainlukuja Hollolasta

Avainluvut tarjoavat kattavan kuvan kunnan nykytilasta ja kehityksestä eri näkökulmista. Tämän lisäksi ne tarjoavat tiivistettyä ja helposti ymmärrettävää tietoa päätöksenteon tueksi. Tässä on esiteltyä muutamia keskeisiä lukuja väestöstä, työllisyydestä, lasten ja nuorten fyysisestä aktiivisuudesta sekä poliisien tilastoista.

Nostot laajasta hyvinvointikertomuksesta 2021–2025

Tämä asiakirja toimii tärkeänä työkaluna kunnan päätöksenteossa ja strategisessa suunnittelussa.

Keskeisiä havaintoja hyvinvointikertomuksesta:

1. **Elinolot:** Syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrä on alhainen.
2. **Elintavat:** Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on heikentynyt.
3. **Terveydentila:** Sairastavuus on alhaisempi kuin muualla Suomessa.
4. **Elämänlaatu:** Luonnossa liikkuminen ja hyvät ihmissuhteet parantavat hyvinvointia.
5. **Mielenterveys:** Ahdistuneisuutta kokeneiden nuorten osuus on vakaa.
6. **Osallisuus:** Kuntalaisten osallisuuden kokemus on hyvällä tasolla.
7. **Turvallisuus:** Turvallisuuden tunne, asuinympäristö ja asumisolosuhteet vaikuttavat eniten kuntalaisten asumiseen ja turvallisuuteen liittyviin hyvinvointitekijöihin.

Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset on kuvattu hyvinvointikertomuksessa Päijät-Hämeen maakunnan neljän hyvinvointia ja terveyttä kuvaavien kärkien kautta seuraavasti:

Osallisuus ja yhteisöllisyys

- Aikuisväestön osallisuus on korkealla tasolla.
- Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen on tärkeää.
- Perhekeskustoiminnan kehittäminen ja hyvien toimintamallien näkyväksi tekeminen.

Arjen turvallisuus

- Arki on turvallista, mutta pitkät välimatkat haastavat palveluiden saatavuutta.
- Kiusaamisen vastainen suunnitelma ja avoin viestintä ovat tärkeitä.

Mielen hyvinvointi

- Lasten ja nuorten ahdistuneisuus ja masentuneisuus korostuvat.
- Vanhusten yksinäisyys ja palvelurakenteen muutokset haastavat.
- Seniorityöhön panostaminen ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen.

Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat

- Sairastavuus on keskimääräistä vähäisempää.
- Lasten ja nuorten päihteiden käyttö on vähentynyt.
- Liikkumattomuus on huolenaihe.
- Terveellisten elintapojen tuki ja vapaa-ajan mahdollisuuksista tiedottaminen.

4. KUNTASTRATEGIAN PAINOPISTEET

Kuntastrategia on kunnanvaltuuston hyväksymä kunnan keskeisin asiakirja, jolla päätöksentekoa, suunnittelua ja kehittämistä johdetaan. Kuntalain 37§ mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuustokaudessa.

Hollolan kuntastrategia on pitkän aikavälin suunnitelma, joka ohjaa kunnan toimintaa ja päätöksentekoa vuoteen 2029 asti. Toimintaa ohjaavat periaatteet eli arvot ovat: Hirveen tulevaisuustaitoinen, Hirveen ketterä, Hirveen rohkea ja Hirveen arvostava.

Kuntastrategian Missio ”Onnistujia luonnostaan” kiteytyy kahteen visioon: Hyvinvoiva Hollola ja Houkutteleva Hollola.

Kuva 3. Hirvi Hyvä Fiilis tapahtumassa 2023.

Kuntastrategia toimeenpannaan strategisten muutosohjelmien avulla.

Strategiset muutosohjelmat: Keskittyvät keskeisiin hankkeisiin valtuustokaudella 2025–2029. Ohjelmat havainnollistavat ne keskeiset hankkeet, joita edistetään valtuustokauden aikana.

Kuntastrategia on kuvaus keskeisistä toimintaa ohjaavista arvoista sekä tahdon ilmaus haluttavasta merkittävästä muutoksesta kunnassa. Strategisten ohjelmien lisäksi kunnalla on lukuisia muitakin ohjelmia, joita edistetään samanaikaisesti. Ohjelmien toteutumista seurataan osana kunnan osavuosisikatsauksia sekä tilinpäätöstä.

Kuva 4. Järvien sävelet 2025.

5. PÄIJÄT-HÄMEEN HYTE-KÄRJET HYVINVOINTISUUNNITELMAN TUKENA

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen HYTE-kärjet (hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet) keskittyvät seuraaviin teemoihin:

Osallisuus ja yhteisöllisyys: Tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten kokemusta osallisuudesta ja vaikuttamisesta.

Mielen hyvinvointi: Kasvu-, opiskelu- ja elinympäristöjen tulee tukea mielenterveyttä erilaisissa elämäntilanteissa.

Arjen turvallisuus: Kuntalaisten tulee kokea asuin- ja elinympäristönsä viihtyisäksi ja turvallisiksi.

Päihteettömyys ja terveelliset elintavat: Tavoitteena on vähentää päihteiden käyttöä ja edistää terveellisiä elintapoja.

Päijät-Hämeen kunnat toteuttavat sitoutumista yhteisiin HYTE-kärkiin monilla eri tavoin kuten esimerkiksi keräämällä yhteistä tietopohjaa hyvinvointiin ja terveyteen liittyvissä asioissa, tekemällä monialaista yhteistyötä hyvinvointialueen sekä järjestöjen kanssa sekä toteuttamalla konkreettisia toimenpiteitä, jotka tukevat HYTE-kärkien tavoitteita. Hollolan kunnan hyvinvointisuunnitelma 2025–2029 laaditaan laajan hyvinvointikertomuksen 2021–2025 tietojen pohjalta hyödyntäen Päijät-Hämeen HYTE-kärkiä.

Lisäksi hyvinvointisuunnitelmaan kirjataan vuosittainen seurantavelvoite HYTE-kertoimen kehityksestä sekä keskeisistä TEAviisarin indikaattoreista, jotka vaikuttavat suoraan HYTE-kertoimeen. Seuranta on tärkeää, koska ne määrittävät osan kunnan valtionosuuksista sen tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä. HYTE-kertoimen aktiivinen seuranta kannustaa kuntaa aktiiviseen ja vaikuttavaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön.

Päijät-Hämeen HYTE-kärkien tavoitteet 2025-2029	
Osallisuus ja yhteisöllisyys <ul style="list-style-type: none">• Osallisuus on vahvistunut• Yksinäisyys on vähentynyt• Työhön, kouluun ja koulutukseen kiinnittyminen on vahvistunut	Mielen hyvinvointi <ul style="list-style-type: none">• Psykkinen kuormitus ja itsetuhoisuus ovat vähentyneet• Elämään tyytyväisyys on lisääntynyt
Arjen turvallisuus <ul style="list-style-type: none">• Arjen turvallisuus on vahvistunut, myös digitaalisissa ympäristöissä• Apua saa silloin, kun sitä tarvitsee• Elinvoima ja taloudellinen hyvinvointi ovat vahvistuneet• Muuttuviin olosuhteisiin varautuminen on vahvistunut	Päihteettömyys ja terveelliset elintavat <ul style="list-style-type: none">• Hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet• Elintapasairauksien ilmaantuvuus on pienentynyt• Terveyserot ovat kaventuneet

Kuva 2. Päijät-Hämeen HYTE-kärkien tavoitteet 2025-2029.

6. HYVINVOINTISUUNNITELMAA OHJAAVAT ASIAKIRJAT JA LAINSÄÄDÄNTÖ

Hyvinvointisuunnitelmaa kunnissa ohjaavat useat lainsäädännölliset ja strategiset asiakirjat. Nämä varmistavat osaltaan suunnitelmallisen sekä vaikuttavan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön.

Keskeisiä asiakirjoja ovat:

- **Laaja hyvinvointikertomus:** Kunnan sekä alueen viimeisin laaja hyvinvointikertomus, joka kuvaa kuntalaisten sekä alueen asukkaiden hyvinvoinnin nykytilaa sekä niihin vaikuttavia tekijöitä.
- **Hyvinvointisuunnitelma:** Kunnan sekä alueen viimeisin hyvinvointisuunnitelma, joka laaditaan laajan hyvinvointikertomuksesta saatujen tietojen pohjalta. Suunnitelma sisältää tavoitteet ja toimenpiteet asukkaiden hyvinvoinnin parantamiseksi.
- **Strategiset asiakirjat:** Voimassa oleva kuntastrategia ja vuosittainen kunnan taloussuunnitelma, jotka ohjaavat hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä. Hollolan kunnan osallisuusohjelman tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan jatkossa vuosittain kunnan hyvinvointiraportin yhteydessä. Tämä tukee jatkuvaa osallisuustyön seuranta ja kehittämistä.
- **Valtuustokauden tavoitteet:** Hyvinvointisuunnitelma linkittyy vahvasti valtuustokauden yleisiin tavoitteisiin sekä kuntastrategiaan.
- **Erillisohjelmat – ja suunnitelmat:** Tukevat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta. Erillisohjelmat- tai suunnitelmat keskittyvät yleensä esimerkiksi johonkin tiettyyn teemaan tai väestöryhmään, kuten esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tai ehkäisen työn alueellinen suunnitelma.

Keskeisiä lakeja kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä ovat:

- **Kuntalaki:** Määrittää kunnan perustehtäväksi asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen. Edellyttää muun muassa kuntastrategiaa, vaikuttamistoimielimiä (vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto) ja osallisuustyön vahvistamista.
- **Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä:** Velvoittaa kuntaa edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä siltä osin, kun se liittyy kunnan muihin lakisäätöihin tehtäviin (esimerkiksi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestäminen).
- **Terveydenhuoltolaki:** Velvoittaa kuntaa järjestämään terveyden edistämistä kaikilla palvelualueilla ja lisäksi sisältää määräyksiä terveyden seurannasta sekä raportoinnista vuosittain väestöryhmittäin.
- **Eriyslainsäädäntö:** Tukee kunnan hyvinvointityötä. Näitä ovat esimerkiksi lastensuojelulaki, laki ikääntyneen väestön tukemiseksi, nuorisolaki, liikuntalaki.

7. HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAVOITTEET, VAIKUTUKSET TOIMENPITEET JA SEURANTA-INDIKAATTORIT

Hyvinvointisuunnitelma laaditaan laajan hyvinvointikertomuksen pohjalta ja siinä kuvataan, mitä aiotaan tehdä asukkaiden hyvinvoinnin parantamiseksi (**tavoitteet**) sekä arvioidaan (**vaikutukset**), miten suunnitelmaan kirjatut (**toimenpiteet**) ovat tuottaneet tavoitteisiin kirjattuja tuloksia.

Määritellään (**seuranta-indikaattorit**), joiden avulla seurataan asetettujen tavoitteiden toteutumista. Vaikutuksien arvioinnin mittarina toimivat sekä seurantaindikaattorit että tehtyjen toimenpiteiden arviointi.

Kuva 5. Auringonkukkia pellolla.

7.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Tavoitteet	Vaikutukset	Toimenpiteet
Tavoitteena kuntalaisten kokemus osallisuudesta ja vaikuttamisesta vahvistuu sekä syrjäytymisriskissä olevien määrä vähenee. Lisäksi tavoitteena on, että kuntalaisten kiinnittyminen työhön, kouluun ja koulutukseen vahvistuu.	Aikuisväestön osallisuuden kokemus pysyy korkealla tasolla. Lasten ja nuorten osallisuuden kokemuksia vahvistetaan.	Teemme vaikutusten ennakoarviointeja päätöksenteon tukena. Edistämme dialogisuutta ja rakentavaa keskustelukulttuuria (erätauko, skidialogi).
Tehdään näkyväksi olemassa olevia rakenteita ja hyviä toimintamalleja -> Osallisuusohjelma osana kunnan hyvinvointisuunnitelmaa.	Perhekeskustoiminta kehittyy ja hyviä toimintamalleja tehdään näkyväksi eri keinoin. Kuntalaisten työllisyys- ja koulutustilanne paranee.	Kehitämme Perhekeskustoimintaa sisältäen palvelukartan, perhekeskusmanuaalin viemisen käytännön tasolle sekä fyysisen perhekeskuksen. Osallistuva budjetointi osaksi vakituista toimintaa. Osallisuusohjelman tavoitteet ja toimenpiteet osana hyvinvointisuunnitelmaa, esimerkkeinä osallistavat kohtaamiset eri toimijoiden välillä tai erilaiset asukasfoorumit.

Seurattavat Indikaattorit

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- ja luokkayhteisöä, 4. ja 5. luokan oppilaista
Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- ja luokkayhteisöä, 8 ja 9. luokan oppilaista
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa, % 8. ja 9. luokan oppilaista
Opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla, % 8. ja 9. luokan oppilaista
Asukkaiden osallistumiskeinot kuvattu kunnan verkkosivuilla, % tiedot toimittaneista alueen kunnista
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
Koulutustasomittain
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä
Nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaasta työvoimasta
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta
Työttömät, % työvoimasta
Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi, % 8. ja 9. luokan oppilaista
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista
Työkvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä.

7.2 Mielen hyvinvointi

Tavoitteet	Vaikutukset	Toimenpiteet
<p>Tavoitteena vahvistaa ennaltaehkäisevää työtä, tarjota matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja eri väestöryhmille ja varmistaa palvelujen saatavuus oikea-aikaisesti.</p> <p>Mielen hyvinvointi koostuu monista eri tekijöistä, jotka yhdessä vaikuttavat siihen, miten voimme</p> <p>=> kuntalaisten tyytyväisyys elämään lisääntyy.</p>	<p>Lasten ja nuorten ahdistuneisuus, masentuneisuus sekä terveyden tilan kokeminen heikoksi vähenevät.</p> <p>Ikääntyvät kuntalaiset pystyvät asumaan kotona mahdollisimman pitkään.</p> <p>Kuntalaisten yksinäisyyden kokemukset vähenevät.</p> <p>Kuntalaisille ja yhteistyökumppaneille turvallisia kohtaamispaikkoja heidän tarpeensa huomioiden.</p>	<p>Kunnan seniorityö -> etsivä seniorityö.</p> <p>Kulttuuri- ja ympäristökasvatus -> Monta luontoa -opinpolku.</p> <p>Järjestämme paikallisuuteen pohjaavaa kulttuurista toimintaa kaikille Hollolan koululaisille -> kulttuurikasvatussuunnitelma.</p> <p>Yhteisöllisen opiskeluhoito hankkeen vakiinnuttaminen.</p> <p>Vahvistamme henkilöstön osaamista kunnan eri toiminnoissa.</p> <p>Panostamme henkilöstön hyvinvointiin ja tarjoamme tarvittaessa kriisitukea henkilöstölle.</p> <p>Suojaamme lapsia ja nuoria sosiaalisen median ongelmatilanteilta -> someturva.</p> <p>Noudatamme perusopetuslain 1.8.2025 voimaan tullutta muutosta, jonka mukaisesti oppilaiden matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö on oppitunneilla kielletty lukuun ottamatta terveydelliset syyt</p> <p>Mahdollistamme turvallisia ja yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja kuntalaisille, esimerkiksi Hollola-talon toteuttaminen.</p>

Seurattavat indikaattorit

Ei ole päässyt koulukuraattorille yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana, % käyntiä tarvinneista 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei ole päässyt kouluterveydenhoitajalle yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana, % käyntiä tarvinneista 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei ole saanut tukea ja apua hyvinvointiin koulukuraattorilta lukuvuoden aikana, vaikka olisi tarvinnut, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei ole saanut tukea ja apua hyvinvointiin kouluterveydenhoitajalta lukuvuoden aikana, vaikka olisi tarvinnut, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

Työttömien aktivointiaste, %

Työttömien terveystarkastukset, % työttömistä.

7.3 Arjen turvallisuus

Tavoitteet	Vaikutukset	Toimenpiteet
<p>Tavoitteena turvallisuuden tunteen ylläpitäminen, jota vahvistavat turvallinen koti-, asuin-, liikenne- ja työympäristö sekä terveellinen ja turvallinen vesihuolto.</p> <p>Tavoitteena vahvistaa kuntalaisten varautumista muuttuviin olosuhteisiin.</p> <p>Lisäksi toimivat peruspalvelut, väestön yhdenvertaisuus ja avun saanti ovat arjen turvallisuuden edellytyksiä.</p>	<p>Kuntalaiset kokevat, että arki on Hollolassa turvallista.</p> <p>Kuntalaiset ovat tyytyväisiä kunnassa tarjottaviin peruspalveluihin.</p> <p>Lasten ja nuorten kokema kiusaaminen vähentyy.</p>	<p>Avoim, saavutettava ja ajantasainen viestintä sekä palautteisiin reagoiminen.</p> <p>Turvallisen arjen kylät -hanke. Järjestämme turvallisuusiltoja, kyläiltoja ja työpajoja, joissa asukkaat voivat oppia arjen turvallisuudesta ja jakaa kokemuksia.</p> <p>Luomme viestintäkanavia häiriötilanteiden varalle.</p> <p>Laadimme kunnan oman ajantasaisen turvallisuussuunnitelman.</p> <p>Tarjoamme henkilöstölle mahdollisuuden osallistua arjen turvallisuutta edistäviin koulutuksiin, joita ovat esimerkiksi ensiapukurssit.</p> <p>Vanhemmuuden tukeminen -> perhekeskustoiminnan kehittäminen (yhdistysyhteistyö, kohtaamispaikat, omaperhe.fi).</p> <p>Kiusaamisen vastainen suunnitelma on aktiivisessa käytössä.</p> <p>Edistämme liikenneturvallisuutta huolehtimalla turvallisen elinympäristön luomisesta, suunnittelemalla ja rakentamalla turvallisia liikenneväyliä.</p>

Seurattavat indikaattorit

Lasten pienituloisuusaste

Elatustukea saaneet lapset, % 0–17-vuotiaista

Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

Toimeentulotukea saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea saaneet 65-vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Työttömät, % työvoimasta

Toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvat henkilöt, % asukkaista

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Poliisin tietoon tulleet eräät liikenne rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet huumausaineiden käyttö rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenne rikkomukset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet omaisuus rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet rattijuopumus tapaukset / 1 000 asukasta

7.4 Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat

Tavoitteet	Vaikutukset	Toimenpiteet
Tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistäviä elämäntapoja sekä ennaltaehkäistä päihdehaittoja.	<p>Kuntalaiset sairastavat keskimääräistä vähemmän.</p> <p>Kuntalaisten päihteiden käyttö vähenee.</p> <p>Lasten ja nuorten elintavat paranevat.</p> <p>Mahdollisimman monella lapsella ja nuorella on vähintään yksi harrastus.</p>	<p>Vakiinnutamme terveellisten elintapojen tuen kaikille ikäryhmille -> liikuntaneuvonta, koulu PT ja senioriohjaajan työ.</p> <p>Kehitämme ja ylläpidämme liikuntaolosuhteita sekä virkistysalueita.</p> <p>Kehitämme luonnon virkistyskäyttöä ja sen vaikutuksia hyvinvointiin Monta luontoa, monta mahdollisuutta – luonnon virkistyskäytön kehittämissuunnitelman kautta</p> <p>Päihdekasvatustunnit (Hubu) jatkuvat 5. ja 8. luokkalaisille.</p> <p>Liikuntakerhojen määrää pyritään lisäämään osana Harrastamisen Suomen mallin toimintaa.</p> <p>Kehitämme yhteistyössä sovelluksen, joka kokoaa kuntalaisille tietoa Hollolan vapaa-ajan mahdollisuuksista (esimerkiksi harrastaminen, kulttuuri, liikunta, luontokohteet).</p> <p>Kehitämme järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä.</p> <p>Tarjoamme maksuttomia kunnan tiloja hollolalaisille yhdistyksille.</p> <p>Panostamme monikanavaiseen tiedottamiseen hyvinvoinnista ja terveydestä hyödyntäen muun muassa erilaisia kampanjoita.</p> <p>Järjestämme eri teemoihin liittyviä keskustelevia vanhempainiltoja kunnan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.</p>

Seurattavat indikaattorit

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei syö aamupalaa joka arkipäivä, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Ei syö aamupalaa joka arkipäivä, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Käyttää alkoholia viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Yli 64-vuotiaat asiakkaat, joiden AUDIT-C-testin tulos on: alkoholinkäyttö on hallinnassa, tai vähäisiä riskejä, % testin tehneistä.

8. HYTE-KERROIN JA TEAVIISARI OSANA HYVINVOINTISUUNNITELMAA

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

Kuntien palkitseminen vaikuttavasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on tärkeää, koska hyvinvoiva väestö on elinvoimaisen kunnan ja hyvinvointialueen edellytys. Edellytyksiä väestön hyvinvoinnille ja terveydelle luovat koulutus, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut kunnan tehtävät.

Laskennassa käytettävät indikaattorit: Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista.

8.1 Prosessi-indikaattorit

Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on".

Kuntajohto (5 yksittäistä indikaattoria)

- Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista.
- Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.
- Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen.
- Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.
- Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja.

Liikunta (5 yksittäistä indikaattoria)

- Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa.
- Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen.
- Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.
- Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin.
- Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä.

Peruskoulut (4 yksittäistä indikaattoria)

- Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen kolmen vuoden välein.
- Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa.
- Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit.
- Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä.

Kulttuuri (1 yksittäinen indikaattori)

- Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä (Onko kunnalla käytössä jokin pysyvä käytäntö, jolla kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kulttuurin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistoimintaa (esim. kulttuuriluotsi tai -kaveritoimintaa)?).

Prosessi-indikaattorit on kerätty THL:n TEAviisari-tiedonkeruiden yhteydessä suoraan kunnista.

8.2 Tulosindikaattorit

Tulosindikaattorit (6 kpl) mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä.

Tulosindikaattorit on valittu näiden periaatteiden mukaan:

- Kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa indikaattoreihin.
- Eri ikäryhmät ovat edustettuina.
- Jotta kunnan väestörakenne, sairastavuus tai työttömyystilanne ei vaikuttaisi tulokseen, mitataan tulosindikaattoreissa lähtökohtaisesti muutosta.
- Tavoite on, että kunnat olisivat mahdollisimman paljon samalla viivalla ja niillä on mahdollisuus saada todettavia, hyviä muutoksia näissä asioissa aikaan.
- Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta.

Mitattavat indikaattorit:

- Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista.
- Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista.
- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17—24-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä.
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25—64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä.
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25—64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä.
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokasot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön.

9. HYVINVOINTISUUNNITELMAN SEURANTA, RAPORTOINTI JA PÄIVITYS

Seuranta ja raportointi

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja vaikutusten toteutumisesta raportoidaan valtuustolle vuosittain (hyvinvointiraportti). Raportti sisältää tavoitteiden, toimenpiteiden sekä indikaattorien tarkastelua, jotka kuvaavat kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa. Lisäksi raportointi auttaa pitämään ajan tasalla hyvinvointisuunnitelman edistymisestä.

Arviointi ja päivitys

Laadittavan hyvinvointiraportin yhteydessä arvioidaan hyvinvointisuunnitelma ja sitä päivitetään tarvittaessa. Arvioinnin avulla voidaan tehdä tarvittavat muutokset ja parannukset suunnitelmaan. Päivityksessä otetaan huomioon muuttuvat olosuhteet ja uudet tarpeet.

Seurannasta, raportoinnista ja päivityksestä vastaavat hyvinvointikoordinaattori yhteistyössä kunnan hyvinvointi- ja palvelualueiden johtoryhmien kanssa.

Kuva 6. Järvien- ja Tiirismaankierros.

10. ASIAKIRJAN HYVÄKSYMINEEN JA KÄSITTELYAIKATAULU

Tämän asiakirjan hyväksymis- ja käsittelyaikataulu.

Kunnan hyvinvointi- ja osallisuustyöryhmä 26.11.2025.

Kunnan johtoryhmä 19.01.2026.

Elinvoimavaliokunta 17.02.2026.

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta 18.02.2026.

Kunnanhallitus 02.03.2026.

Valtuusto 09.03.2026.